

Františka Kupy vstoupili do Cizinecké legie. Vláda republiky slibila vytvořit zvláštní „Slovanskou legii“. Skutečně, třetí prapor prvního pluku Cizinecké legie v Bayonne. Brzy tam došlo na 40 Čechů z Londýna, odmítnutých ke službě v armádě Jeho Veličenstva.

11. listopadu 1914 je rota Nazdar poprvé bojově nasazena na řece Marne. První padlý se jmenoval Zajíc.

V Bayonne se mezitím už soustředilo na 300 dalších dobrovolníků.

Srbsko povolilo vstup Čechů a Slováků do armády v roce 1915.

Od 3. října vychází francouzský časopis NA ZDAR.

Masarykův útek do zahraničí nebyl výsledkem náhodného rozhodnutí, ale znalé politické akce. Už v průběhu války vyjel poslanec Masaryk dvakrát do neutrálního Holandska a navázal styky se Setonem-Watsonem, žurnalistou Wickhamem Steedem. Život trojí hlouposti, nejvýznamnějším zastáncem české věci v Anglii byl hrabě Lützow, rakouský občan, jehož statky byly v Čechách od doby pobělohorské, ale který vyučoval v Anglii slovan-ské literatury a bohosloví.

Nejprve existovala změt organizací, a ruší Češi dokonce neváhali i na schůzce sjezd v Paříži vyslat zástupce, který vskuklu v lednu 1915 prosadil přijetí rezoluce zbavující Habsburky českého trůnu a odevzdávající ho Komunovcům.

Jediny Masaryk měl ovšem fungující zpravodajskou organizaci, a navíc fungující i na území Ruska.

Československá jednotky v Rusku (s výjimkou 250 osob přijatých v lednu 1915) nebyly přijímány do svých řad zajatce, ba ani přeběhlíky z ruského nebo české armády. Při všech nabídkách na český trůn by mohlo být odd, to mohlo znamenat pro poražené národy Ruska nebezpečný precedent. Učink bojevala proti Rusku Přisoudského legie.

První carství v únoru 1917 padla nejen překážka přijímání nových dobrovolníků ze zajatců, ale také celá koncepce českého státu jako království pod zrušením Komunovců. V lednu ofenzivě roku 1917 už vystupuje československé vojsko na Rusi jako armádní sbor a proslaví se bitvou u Zborova. Janže generální štáb Říšské branné moci mezitím dopraví do Ruska Letina, včetně půjčky ve zlatých markách, a rozklad Ruska nezadržitelně pokračuje.

Pádem carství padá samozřejmě také zákaz Masarykovy činnosti v Rusku, a Masaryk se tam mohl roku 1917 vypravít. Už o rok před ním tam ovšem půdu pro jeho koncepci budoucího českého státu připravoval Štefánek. 9. října 1917 uzavřel Masaryk s vrchním velitelem ruské armády generálem Duchoninem dohodu, kterou se v Rusku formuje samostatný česarmádní sbor s polním řádem francouzské armády a služební řech českou

polož bude použito jen proti vnějším nepřítelům Ruska a který bude poprvé dopraven do Francie. Do bolševické revoluce zbývá ještě měsíc, česarmáda má na 40 000 mužů, a hned v říjnu odjede 1200 z nich na palubě loď Magheria z Archangelska do Francie.

Ruská fronta se hroutí a ve válce je už i Amerika.

Mezitím se zhroutila, a to úplně, i fronta rumunská a zbytky českých dobrovolníků z českosrbské divize se stáhly rovněž do Ruska.

Vzniká Čs. legie v Itálii a čeští námořníci slouží, ano, jako dobrovolníci i v Číně.

Pro přežití moci bolševíky nebyla mezi čs. jednotkami v Rusku a bolševíky žádná větší nesnáze. Masaryk se zasedl svou autoritou o to, aby se legie nedala vládnout do nějakého vnitřního sporu. Když v březnu 1918 zahájil Němci postup na Ukrajinu, jsou to československé jednotky, které vedou první boj Rudé armády boj na zdrženou u Bachmače, a dostává se jim od sovětského velitelství těchto slov:

„Rukoluční armády jižního Ruska nikdy nezapomenou bratrskou pomoc, která jim byla poskytnuta českými sbory v boji proti hordám podlého imperialismu.“⁴¹

Jenže přátelské vztahy netrvaly dlouho. Bolševíci získali moc a dokázali, což už armáda pod hesly o míru a půdě, ale k tomu, aby si moc udrželi, potřebují nutně armádu. Opozice se stáčela vzpamatovat, baltské státy, Finsko, Ukrajina, Gruzie, Arménie vyhlásily samostatnost, formují se dobrovolní české armády z bývalých důstojníků, a není proti nim koho postavit. Na druhé straně je zde vysoce disciplinovaný sbor nesporných kvalit (všichni členové čísti a psat). Bolševická vláda potřebuje preitoriánskou gardu. Českoslovenští by se hodili.

Ještě 14. března 1918 dává Rada lidových komisařů souhlas k odchodu československých jednotek z Ruska via Vladivostok. Krátce nato je toto rozhodnutí bez jakéhokoli vysvětlení zrušeno. Na Sibiři mezitím propuká protibolševické povstání a Moskva má strach, že těch mezitím už 70 000 ruských vojáků v jednotkách, kde je většina důstojníků z bývalé carské armády, by s povstanci mohlo najít společnou řeč. Totiž povstanci. Na Sibiři se nachylnu většina členů bolševíky rozebraného ústavodárného národního shromáždění, tohoto jediného pokusu o parlamentarizaci Ruska v dějinách ruské republiky.

Na Sibiři je rovněž ataman Semjonov a jeho kozáci, kteří neuznávají ani bolševíky, ani ÚNS.

Na Sibiři jsou rovněž zajatecké tábory německých a maďarských zajatců, kteří se podle mírové smlouvy z Brestu-Litovského vracejí do svých domovů. Jejich cílem posílí západní frontu proti Francii dřív, než tam stačí dorazit